

**Sáme Parlamentáralasj Ráde nuoraj
konferänssaj
"Dålle • Dolla • Dállå • Dålla • Toll Tullâ • оголь"**

Resolusjåvnnå

Nuorajkonferänssa Tråanten guovvamáno 8 bieje 2017

Sáme Parlamentáralasj Ráde nuorajkonferänssa dâhkkidij resolusjåvnnåv
"Dålle • Dolla • Dállå • Dålla" guovvamáno 8 bieje 2017. Nuorajráde Sámedikkess Svierigin,
Vuonan ja Suoman li ávdđâbargov dahkam dán resolusjåvnnåj. Ávdđål ja konferänssabiejve de
oassálasste rievddadusájt ja duoddeoajvvadusájt resolusjåvnnåj buktin. Resolusjåvnnå I sáme
nuoraj bargo boados sáme nuorajda buorren.

1. Tsuoigodip sámijn álmugin, goappátjagá rijkalattjat ja rijkarájáj rastá vuojnos, la
riektá ietjas histárjáv dâbđđât, ja gávnnut sámeálmugin. Miján la ávdâsvásstádus
mijá ekonomalasj, sosiálalasj ja kultuvralasj ávdđánimes.
2. Mujttádip sáme li álmuk nieljen rijkan, ja rájá e galgá sámijt álmugin sieradit.
Sáme nuoraj aktisasjbarggo galggá nannoduvvat, ja dárbaht aktisasj ságastallamsajijt
ja sierralágásj gávnadimsajijt. Tsuoigodip dárbov ávdâjdit sámij aktisasjbargov ietjá
álgoálmugij vájku stáhtarájá.
3. Dieddelip sámijn la riektá iesjidentiferimij, ja juohkka sámen la riektá dâhkkiduvvat
ietjas identitehtas dálla ja boahtteájgen.
4. Mijá vuojnos sámijn gudi árbbedábálattjat adni ednamav ja tjátjev la dasi riektá.
Tjuottjodip sáme áldusá li sáme kultuvrradâjmas ájnasa ja integreridum oase.
Moatte sábmáj la ednama ja tjátje ávkkim sieldes ájnas, buojkulvissan gudi barggi
állosuhtijn, duoijjn, bivdujn, guollimijn, sáme turismajn, sáme biebmujn, sáme
hábbmimijn, mediajn, sáme ednambargujn ja ietjá luonndobargujn. Sámij kultuvras ja
identitehtas enas la tjanádum ednamij ja tjáhtjáj ja sámij äjggoriektá bierri sidjij
loabeduvvat. Rávkka ednama ja tjáhtjeluohtkoj ávkkim ja ávkástallam ij vil galga
sáme áldusáj dárbov häjoduhttet. Sihtap ednamijt ja tjátjijt suoddjat biejsste
ávkástallamijs, nâv gâk rákkâdagá ja bieggafábmobuvtadagá, ma tjuovvusav vaddi
guollimtjâtjij ja guohtomednamij biejsstemij. Fábmudagá ja ásadusá galggi aj
diededimev ja diedojt ásadit gejs viessu ja barggi sáme bájkijn. Gâ iehtjâda vuosed
sáme kultuvrav de duolla diededibme galggá ávdâjbuvteduvvat, bv.
nammaortografidja gâdijda, bákkájda ja jádâdagájda.
5. Boatsoj ij la val áldus sáme kultuvran, ájnat la aj nanos gâvâstahtedum árvvo sáme
identitâhttaj. Gâ vassje sámij vuosstij buvteduvvá nâv gâk judosbijnedibme boahhtsuj
de danen álu dâjvvá garrasappot juo dejvadaládum boatsojâjgádij, ja sáme álmugij.
Rávkka bijnedibme boahhtsuj aj galggá átsâduvvat vassjevahágin sámij vuosstij ja
ienep doajmmainstânsa galggi boahhtsuj suolanjuovvama ja bijnedime átsâdibmáj
gávnnut.

6. Mijá vuojnos fábmudagá birriji állusujtov arvusmahttet ja dahkat tjadádahtte ja sierraláhkáj vieledit nuorra állusujtárij vidjurijt. Bággonjuovvam ij galga låsedit nuorra állusujtárij máhttelisvuodajt ietjasa állusujtunj birggjit.
Mijá vuojnos instánsa l dárbulasj alla mieren náv gåk bv. AN:an, mij galggá doajmmat juridikalasj sáttakulmutjin ja doarjjan ednama ja tjáhtje ávkástallamin ja bággimin ma bájnati sámé áládusájt. Vuodo l dárbulasj gánna gájka tjielde máhtti dábdiidusájt lánudit ja gávnnut doarjjan nubbe nubbáj ja doajmmat aktisattjat umasslágásj ássijjn.
7. Mujttádip juohkka sámé nuoran la riektá sámegielav ságastit. Sámegielav galggá bessat goappátjagá formálasj ja informálasj aktijvuodajn adnet. Mijá ávttjim la agev sámegielav adnet gá l máhttelis. Mijá vuojnos gájkajn la riektá sámegielav ságastit ietjasa máhttudagájs ja ietjas hállamtjerdas, ja duostoduvvat roattunj ja bagádimijn gá l dárbulasj. Máná ja nuora galggi bessat gielav váni gártjedimij dagi adnet. Sámegiella galggá juohkka vidjurin ávdájduvvat. Mijá vuojnos la ájnas máhttelisvuoda gávnnuji sámé nuorajda gávnadit, sámegielav ságastit ja ádå aktavuodajt vuododit nannitjit sámé identitehtav.
8. Mujttádip sámé nuorajn la riektá internehtan jálot ietjasa sámévuodav vuosedit ja sámegielav adnet váni huja ja balo dagi. Mávttástuhttep nuorajt sámegielav adnet sosiálalasj mediajn, ja rávkkap virtuella ságstallamsajijt sámegiellaj. Vádne l sámé virtuella guládallamsajijs, ja sihtap gávnadimsaje nuorajda sámegiellaj dagáduvvi. Sihtap ávttjit nuorajt mihástallamijn ietjasa sámévuodav vuosedit ja dájmalattjat sámegielav adnet sosiálalasj mediajn. Sosiálalasj ságstallamsaje ma juo gávnnuji birriji sámegielak nuorajda hiebaduvvat. Ávttjip sámé mediajt koloniserim ájadallamvuogev rievddadit, bv. dálkkediedádusájn ij dáttodit rijkarájájt ma gávnnuji. Mij lip álmuk rijkarájájt rastá, viessop ja árrop Sámen.
9. Rávkkap sámé nuorajn galggá riektá áhpadussaj mij la vuododum sámé vuojnoja ja dárboja. Mijá vuojnos la ájnas ávddánahttet ienep oahppamnävojt ja sámé girjálavvuodav buorre kvalitehtas. Rávkkap skávlå ienep láhkosebrudagán vaddi ienep áhpadimev sámij birra ja áhpadibme galggá ájggeguovddel ja duolla árrot.
10. Mijá vuojnos sámé nuorajn la riektá oadtjot árbbedábálasj máhttudagáv sirdedum, bv. duodjen, kultuvrran ja mytologiddjan. Rávkkap sámé máná ja nuora galggi adnet láhkamierredum riektáv áhpadibmáj estetalasj ja praktikalasj ábnnasijn ma li tjanádum árbbedábálasj sámé duodjáj, musikkaj ja kultuvrraj. Aktan riektájn sámé giellaáhpadibmáj, viertti riektá immateriella kultuvrraárbbáj aj láhkamierreduvvat.
11. Rávkkap sámenuorajda galggi ávdeldime vatteduvvat áhpaduvvat ja dájmadit árbedábálasj máhttudagájt. Árbbedábálasj máhttudagá nävoj, luonndogeografidja ja dahkamtjerdaj birra li árbbiduvvam ávdep buolvajs ja li vuodo sámé kultuvran. Sámijn galggá riektá barggat ietjasa árbbedábálasj áládusájt ietjasa kultuvralasj árbbedábij ja riektáj milta.

12. Rávkkap sáme nuorajn galggá riektá árbbedábálasj áládusájt oahppat, bv. sáme nuorajn Deanon galggá riektá oahppat Deano árbbedábálasj guollimvuogijt (gálggeviermmeguollim, viermmim) ja bisodi dájt ájnas kultuvrramáhttudagájt boahhteáiggáj. Mujtádip sámijn la riektá oahppat árbbedábálasj bivddovuogijt, ja dá ájnas árbbedábe e oattjo stáhtaj dájma diehti gáhtot.
13. Mijá vuojnos riektálasj suodje sáme duoje, duodje/vätnoe moattádussaj, náv gåk árbbedábálasj háme ja girjjusa, birri vuododuvvat. Duoje la nanos gávastakárvo sáme identitáhttaj ja sáme kultuvrraj. Dábddámärkka ja identitáhttamärkka l aj.
14. Rávkkap sáme giellalávvgomdoajmma ja giellabiese oadtju stuoves biednigahttemav. Dieddelip juohka sámen la riektá sámegiela adnet ietjas iednegiellan. Riektá galggá gávnnut sámegiela oahppat skávlán iednegiellan jali nubbegiellan. Hudjap sámegiela mij áhpaduvvá amásgiellan ij nuohkásit nannoda sáme nuoraj giela ja identitehta ávddánimev, ja dieddelip sámegiela ij la amásgiela avtak sáme nuoraj.
15. Vuorddep sáme nuora bessi áhpadusáj maŋŋela sáme bájkijda máhttsat. Barggosajij dárbbbo Sámen la stuorre, ja sámmiláhkáj háhttu sáme nuorajda máhttelis barggosajij birra diededuvvat.
16. Dieddelip sámijn la riektá sábmén gávnnut ja sámekultuvrav dájmadit dejvadalák rásismas, illastimijs ja nuppastallamis, ij ráddidusájs ij ge priváhttaulmutjijs. Mijá vuojnos la nuppastallam stáhta fábmudagájs gá sámijda e vatte ávdeldimijs sámegiela adnet ja dájmadit kultuvrav ja áládusájt majda sámijn la riektá.
17. Ávttijp stáhtaj ruvámusát tjadádit unnemusmierrestándardijt Aktidum Nasjávnnáj deklarásjávnnáj álgoálmukriektáj birra, AN:a konvensjávnnáj mánáj riektáj birra, AN:a konvensjávnnáj sivijs ja politijkaš riektáj birra ja ILO:a konvensjávnnáj nr. 169 álgoálmugij ja máddoálmugij birra iesjstivrrijiddje stáhtajn, ja riektá ma nammaduvvi konvensjávnnáj ja deklarásjávnnáj galggi vieleduvvat. Vuosedimijs Aktidum Nasjávnnáj Konvensjávnnáj mánáj riektáj birra, 2 artihkkal dieddelip ij aktak mánná jali nuora galggi nuppastaláduvvat ietjas lijkkebájno, ulmusjtjerda, vuojnoj jali sajádagá diehti ietján. Vuolemus riektámierre Nuorttarijkaj sámekonvensjávnnáj birri vuolgget rijkajgasskasaj álgoálmukstándardis.
18. Rávkkap Svieriga, Vuona, Suoma ja Ruslándá stáhta vuododi sáme varresvuohtaguovdátjijs átsádimijs sujttuj ja varresvuohtaj. Rijkaš doajmmaplána rávkaduvvá buoredum máhtukvuohtaj varresvuohta- ja skihpasujttuj ja diededibme sámegiellaj. Skihpasujttobargge birriji áhpaduvvat sáme kultuvran vattátjit sujto buorre kvalitehtas sámijda. Sierra vidnudakvarresvuohtasujtto birri vuododuvvat virgálasj állosujtárijs, guollárijs ja ietjá kultuvrašj áládusdájmajs. Rávkkap avtalágásj sujto sámijda, d.j. buorre skihpasujtto, kultuvrramáhttudahka ja giellamáhttudahka.
19. Tsuojgodip prosjevtá maj ulme l mánájda ja nuorajda fysalasj ja psykaš varresvuoda gáktuj birriji ávddánahteduvvat.

20. Ávttjip stáhtajt sáme idráhtáv ávddánahttet. Idráhtta ávddánahtta varresvuodav ja sáme nuorajda vaddá máhttelisvuodav ietjasa sáme identitehtav ávddájbuktet. Idráhtán la málggat ájgev árrum stuorra sosiálalasj ájnasvuohta sáme sebrudagán ja sáme idráhttaásadime li ájnas gávnadimsaje Sámen.
21. Mijá vuojnos sámijn la äjggoriektá átsådibmáj sámij ja sijá viessoma birra. Átsådibme l dájmaduvvam málggat rájes sámij birra, valla álu sáme älla siegen átsådimen, átsåduvvá sámij birra valla sáme älla siegen. Rievddadibme rávkaduvvá. Etihkalasj njuolgadusá gávnnuji álgoálmukátsådibmáj majt gájkka átsådiddje birriji anedit.
22. Rávkkap nuorra sámij vijor Russlándan galggá buoreduvvat ja sáme kultuvrra sajev oadtju ja bássá dájmaduvvat ja ávddánit.
23. Ávttjip stáhtajt máhttelisvuodav ávddánahttet dálvudit ja vuobddet oassásijt riijkaj gaskan ma gávnnuji Sámen. Sámij álggovijor la riijkajrájáj rastá vuojnno ja mijá doajmma galggá máhttelis dájmaduvvát vájku umasslágásj juridijkalasj vuogádagá.
24. Juojgos la sáme kultuvra ájnas oasse ja danen galggi gájk ávdemusát nuora bessat oahppat juojkkat, ja bessat ávddájbuktet ietjasa máhttudagáv goappátjagá smávva ja stuorra senajn.
25. Dieddelip ájnasvuodav hieredit ja suojmmodit dálkádakrievddadusájt ma li báhtusa ulmuttij bájnattjimes. Sáme nuora li alvaduvvam ávddánimes mij dáhpaduvvá ja hudjap boahhteájges. Sáme árbbedáhpe l suoddjit luondov. Sáme li viessum luondos ja luondujn ja siján la nanos árbbedáhpe ij ávkkít ienebuv mij la dárbulasj. Dieddelip ájnasvuodav ávdedit nanos sebrudagáv ja rávkkap luohko vatteduvvi sáme äladusdájmadiddijda vaj äládusá galggi máhttet giehtadallat ja ávddánit duostotjit nievres dálkádakávdđáimev.